

"फार्मर कप" उपक्रमाचे विस्तारासाठी
उच्चस्तरीय समितीची गठीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२५/प्र.क्र.१३८/३-अ (ई-१२७८१२३)
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २६ ऑगस्ट, २०२५

वाचा : मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र शासन यांचे दि.६.८.२०२५ रोजीचे पत्र

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्रातील शेती क्षेत्र हे उपजीविकेचे सर्वात महत्वाचे साधन आहे. तरीही, या क्षेत्राला लहान आणि तुकड्यात विभागलेली जमीन, बाजारपेठेचा अभाव, कमी उत्पादकता आणि उत्पन्न, तसेच शेतकऱ्यांचे कर्ज यांसारख्या अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागते. हवामान बदलामुळे या समस्या अधिक तीव्र झाल्या आहेत. या समस्यांवर मात करण्यासाठी, शेतकऱ्यांचे जीवनमान सुधारून समृद्धीकडे वाटचाल करण्यासाठी एक परिसंस्था निर्माण करणे अत्यावश्यक आहे.

महाराष्ट्र शेतकरी उत्पादक संस्थांच्या बाबतीत अग्रगण्य राहिला आहे. पंतप्रधानांनी १७व्या भारतीय सहकारी काँग्रेसमध्ये याचा उल्लेख केला आणि FPOs हे लहान शेतकऱ्यांना सक्षम करण्याचे माध्यम असल्याचे सांगितले. नीती आयोग देखील FPOs च्या बळकटीकरणाला “विकसित भारत @२०४७” या दृष्टिकोनासाठी अत्यावश्यक मानतो.

२०२२ पासून, पाणी फाउंडेशनने “सत्यमेव जयते फार्मर कप” उपक्रमाद्वारे संघटन आणि ज्ञानाच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांचे जीवनमान सुधारण्याचे कार्य केले आहे. ५०,००० हून अधिक शेतकऱ्यांवर याचा परिणाम झाला असून त्यातील निम्म्या संस्था महिला शेतकऱ्यांच्या आहेत. त्यामुळे हे व्यासपीठ महिला सशक्तीकरणासाठीही प्रभावी ठरले आहे.

सध्या फार्मर कप महाराष्ट्रातील ४६ तालुक्यांमध्ये आयोजित केला जातो. मात्र, राज्यातील प्रत्येक जिल्हा आणि गावात याचा विस्तार करणे आवश्यक आहे, जेणेकरून शेतीतील संघटनासाठी जनचळवळ उभे राहील आणि ग्रामीण समृद्धी साधता येईल.

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर, "फार्मर कप" उपक्रमाच्या विस्तारासाठी उच्चस्तरीय समिती गठीत करणेबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे-

शासन निर्णय :-

१. "फार्मर कप" उपक्रमाच्या विस्तारासाठी खालीलप्रमाणे उच्चस्तरीय समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	नाव	पदनाम	समितीमधील पद
१.	श्री. विकास चंद्र रस्तोगी	प्रधान सचिव(कृषि)	अध्यक्ष
२.	श्री. एकनाथ डवले	प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग	सदस्य
३.	श्री. आमिर खान	संस्थापक, पाणी फाउंडेशन	सदस्य
४.	श्री. अमित चंद्रा	संस्थापक, ATE चंद्रा फाउंडेशन व MD, Bain Capital India	सदस्य
५.	श्री. परिमल सिंग	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प (PoCRA)	सदस्य
६.	श्री.सूरज मांडरे	आयुक्त(कृषि), पुणे	सदस्य
७.	श्री. निलेश सागर	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र ग्रामीण जीवोन्नती अभियान, उमेद	सदस्य
८.	श्री. सत्यजित भटकळ	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पाणी फाउंडेशन	सदस्य
९.	डॉ. शरद गडाख	कुलगुरु, पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोला	सदस्य
१०.	श्री. विलास शिंदे	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सह्याद्री फार्मर्स	सदस्य
११.	डॉ. आनंद बंग	मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे सल्लागार	विशेष निमंत्रित
१२.	श्रीमती प्रिया खान	मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे विशेष कार्य अधिकारी	विशेष निमंत्रित
१३.	श्रीमती किरण राव	पाणी फाउंडेशन	विशेष निमंत्रित
१४.	श्री.रफिक नाईकवाडी	संचालक(विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे	सदस्य सचिव

२. समितीची कार्यक्षमता खालीलप्रमाणे असेल.

२.१) "फार्मर कप" उपक्रमाचा महाराष्ट्रातील प्रत्येक गावात विस्तार करण्यासाठी कृती आराखडा तयार करून खालील उद्दिष्टे साध्य करणे.

- शेतकऱ्यांनी संघटन व FPOs ची स्थापनेकरीता उत्साहाने सहभाग
- कृषि क्षेत्रात प्रमाणित कार्यपद्धतीचा (SOPs) चा व्यापक अवलंब
- FPOs द्वारे मूल्य साखळीमध्ये प्रगती
- हवामान अनुकूल शेती पद्धतींचा अवलंब
- रासायनिक वापर कमी करून सेंद्रिय शेतीचा अवलंब

२.२) शासनाच्या पाठिंब्याने पण शेतकऱ्यांच्या सहभागावर आधारित अंमलबजावणी योजना तयार करणे.

२.३) उपक्रमाचे लक्ष्य निश्चित करणे, संनियंत्रण यंत्रणा तयार करणे व सहभागी भागधारकासोबत नियमित आढावा घेण्याकरीता वेळापत्रक निश्चित करणे .

२.४) उपक्रमाची उद्दिष्टे साध्य करण्याकरीता विविध प्रशासकीय विभागांच्या योजनांच्या माध्यमातून निधी मिळवणे, प्रशिक्षण देणे.

२.५) सदर उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी विविध प्रशासकीय विभागांची भूमिका व जबाबदारी निश्चित करणे, विविध विभागांमध्ये योग्य समन्वय साधणे.

३. सदर समितीने पहिला कृती अहवाल तीन महिन्यांत सादर करावा.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०८२६१६५९०६०७०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ.न.कुलकर्णी)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. सर्व विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ / विधान मंडळ ग्रंथालय
६. मा.प्रधान सचिव, कृषि विभाग, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. सर्व विभागीय आयुक्त
९. सर्व जिल्हाधिकारी

- १०.आयुक्त(कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे
- ११.डॉ. आनंद बंग, मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे सल्लागार
- १२.श्रीमती प्रिया खान, मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे विशेष कार्य अधिकारी
- १३.कुलगुरु, पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ, अकोला
- १४.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र ग्रामीण जीवनोन्नती अभियान, उमेद
- १५.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प (PoCRA)
- १६.संचालक(विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे
- १७.संचालक(आत्मा), कृषि आयुक्तालय, पुणे
१८. सर्व जिल्ह्याचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- १९.महालेखापाल, (लेख व अनुज्ञेयता/ लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र- १ मुंबई , महाराष्ट्र-२ नागपूर.
- २०.सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- २१.सर्व सहसचिव / उपसचिव, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय,मुंबई-३२
- २२.पाणी फाउंडेशन, तळ मजला, कुबेर निवास, सांताक्रुझ(पश्चिम), मुंबई-४०० ०५४
- २३.संस्थापक, ATE चंद्रा फाउंडेशन व MD, Bain Capital India
- २४.श्री. विलास शिंदे, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सह्याद्री फार्म्स, मु.पो.मोहाडी, ता.दिंडोरी, जि.नाशिक
- २५.निवडनस्ती (३ ओ).